

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (teine koda)

10. oktoober 2014*

Konkurents — Keelatud kokkulepped — Euroopa autoklaasi turg — EÜ artikli 81 rikkumise tuvastamise otsus — Turgude jagamise kokkulepped ja tundliku äriteabe vahetamine — Määrus (EÜ) nr 1/2003 — Üks ja vältav rikkumine — Rikkumises osalemine

Kohtuasjas T-68/09,

Soliver NV, asukoht Roulers (Belgia), esindajad: advokaadid H. Gilliams, J. Bocken ja T. Baumé,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: A. Bouquet, M. Kellerbauer ja F. Ronkes Agerbeek,

kostja,

mille ese on nõue tühistada komisjoni 12. novembri 2008. aasta otsus K(2008) 6815 (lõplik) EÜ [...] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (COMP/39.125 – autoklaas), muudetud hagejat puudutavas osas komisjoni 11. veebruari 2009. aasta otsusega K(2009) 863 (lõplik), ning teise võimalusena nõue vähendada selle otsusega määratud trahvi,

ÜLDKOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees N. J. Forwood (ettekandja), kohtunikud F. Dehousse ja J. Schwarcz,

kohtusekretär: ametnik N. Rosner,

arvestades kirjalikus menetluses ja 12. novembri 2013. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Euroopa Ühenduste Komisjon tuvastas oma 12. novembri 2008. aasta otsuses K(2008) 6815 (lõplik) EÜ [...] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (COMP/39.125 – autoklaas), muudetud komisjoni 11. veebruari 2009. aasta otsusega K(2009) 863 (lõplik) ja mille kokkuvõtte on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas (ELT C 173, lk 13) (edaspidi „vaidlustatud otsus”) muu hulgas, et teatud hulk ettevõtjaid, sealhulgas hageja, olid rikkunud EÜ artiklit 81 ja EMP lepingu artiklit 53

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

seeläbi, et nad osalesid erinevate perioodide vältel ajavahemikus märtsist 1998 kuni märtsini 2003 konkurentsivastastes kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses autoklaasi sektoris Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP) (vaidlustatud otsuse artikkel 1).

- 2 Hageja, Soliver NV, on eelkõige autotööstuse sektoris tegutsev väiksem klaasitootja. Saint-Gobain Glass France SA, Saint-Gobain Sekurit Deutschland GmbH & Co. KG ja Saint-Gobain Sekurit France SAS (edaspidi koos „Saint-Gobain”), kes esitasid ka tühistamishagi vaidlustatud otsuse peale (kohtuasi T-56/09), on materjalide – sealhulgas autoklaasi – tootmise, töötlemise ja turustamisega tegelevad äriühingud. Nad on sama otsuse tühistamist nõudva (kohtuasi T-73/09) Compagnie de Saint-Gobain SA (edaspidi „Compagnie”) 100-protsendilise osalusega tütaretevõtjad. Pilkington Group Ltd-sse kuuluvad teiste seas äriühingud Pilkington Automotive Ltd, Pilkington Automotive Deutschland GmbH, Pilkington Holding GmbH ja Pilkington Italia SpA (edaspidi koos „Pilkington”). Pilkington, kes samuti esitas hagi vaidlustatud otsuse tühistamiseks (kohtuasi T-72/09), on üks suuremaid klaasi- ja klaasimistoodete tootjaid maailmas, eelkõige autotööstuse sektoris.
- 3 Asahi Glass Co. Ltd (edaspidi „Asahi”) on Jaapanis asuv klaasi-, kemikaali- ja elektrooniliste komponentide tootja. Asahile kuulub ainuosalus Belgia klaasitootja Glaverbel SA/NV kapitalis, viimasele kuulub aga 100% suurune osalus AGC Automotive France'i (edaspidi „AGC” või „AGC/Splintex”) kapitalis. AGC kandis enne 1. jaanuari 2004 ärinime Splintex Europe SA (edaspidi „Splintex” või „AGC/Splintex”). Asahi, kes on vaidlustatud otsuse üks adressaatidest, selle otsuse peale hagi ei esitanud.
- 4 Uurimine, mille tulemusel võeti vastu vaidlustatud otsus, algatati pärast seda, kui anonüümse kliendi nimel tegutsenud Saksa advokaat edastas komisjonile autoklaasi tootmise ja turustamisega tegelevate erinevate ettevõtjate kirjad, mis sisaldasid teavet kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse kohta.
- 5 Komisjon viis veebruaris ja märtsis 2005 läbi kontrollid nii hageja kui ka Saint-Gobain'i, Compagnie, Pilkingtoni ja AGC ruumides. Nende kontrollide käigus võttis komisjon ära hulga dokumente ja faile.
- 6 Kontrollide tulemusel esitasid Asahi ja Glaverbel ning nende need tütaretevõtjad, keda uurimine puudutas (edaspidi koos „leebema kohtlemise taotleja”), komisjoni teatise, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155; edaspidi „2002. aasta koostööteatis”), alusel taotluse trahvide eest kaitse saamiseks või trahvisumma vähendamiseks. Komisjon jättis tingimusliku taotluse trahvide eest kaitse saamiseks 19. juulil 2006 rahuldamata, teatades siiski leebema kohtlemise taotlejale koostööteatise punkti 26 alusel, et ta kavatses 30–50% võrra vähendada trahvisummat, mis oleks talle tavapäraselt määratud.
- 7 Ajavahemikus 26. jaanuarist 2006 kuni 2. veebruarini 2007 saatis komisjon nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 18 alusel hagejale, Saint-Gobain'ile, Compagnie'le, Pilkingtonile, Asahile, Glaverbelile ja AGC-le mitmesugused teabenõuded. Asjaomased ettevõtjad vastasid nendele erinevatele nõuetele.
- 8 Lisaks saatis komisjon samal alusel teabenõuded paljudele autotootjatele, ühele Itaalia bussitootjale ning kahele klaasitööstuse kutseühingule, kes samuti vastasid.
- 9 Komisjon võttis 18. aprillil 2007 vastu vastuväiteteatise, mis puudutas ühte ja vältavat rikkumist, mis seisnes autoklaasi tootjate vahelistes kokkulepetes või kooskõlastatud tegevuses, mille eesmärk oli jagada autotootjatele tarnimise lepinguid. Vastuväiteteatis edastati hagejale ning Saint-Gobain'ile, Compagnie'le, Pilkingtonile, Asahile, Glaverbelile ja AGC-le. Kõigil vastuväiteteatise adressaatideks olnud ettevõtjatel oli võimalik toimikuga tutvuda ja komisjon palus neil esitada selle kohta oma märkused. Äraakuulamine, millel osalesid kõik adressaadid, toimus komisjonis 24. septembril 2007.

Vaidlustatud otsus

- 10 Komisjon tegi vaidlustatud otsuse 12. novembril 2008. Hageja osas tuvastas komisjon, et see ettevõtja oli osalenud rikkumises 19. novembrist 2001 kuni 11. märtsini 2003 (vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt d). Komisjon määras talle trahvi summas 4 396 000 eurot (vaidlustatud otsuse artikli 2 punkt d).
- 11 Komisjon tuvastas otsuses, et Saint-Gobain ja Compagnie osalesid eespool punktis 1 viidatud kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses ajavahemikus 10. märtsist 1998 kuni 11. märtsini 2003 (vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt b), ning määras neile esialgu „solidaarselt” trahvi summas 896 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse artikli 2 punkt b).
- 12 Asahile ja tema tütarettevõtjatele, kes tegutsesid autoklaasi tegevussektoris, kelle osalus rikkumises tuvastati perioodi osas 18. maist 1998 kuni 11. märtsini 2003, mõisteti „solidaarselt” trahv summas 113,5 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt a ja artikli 2 punkti a).
- 13 Pilkingtoni suhtes otsustas komisjon, et see ettevõtja osales kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses ajavahemikus 10. märtsist 1998 kuni 3. septembrini 2002 (vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt c). Komisjon määras talle esialgu trahvi summas 370 miljonit eurot (vaidlustatud otsuse artikli 2 punkt c).
- 14 Vaidlustatud otsuses lähtub komisjon tõdemusest, et autoklaasi turu tunnused, nimelt olulised tehnilised nõuded ja innovatsiooni kõrge tase, soodustavad integreerunud ja rahvusvahelise ulatusega tarnijaid. AGC, Pilkington ja Saint-Gobain kuuluvad peamiste ülemaailmsete autoklaasitootjate hulka ning ühiselt katsid nad vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal ligikaudu 76% ülemaailmsest nõudlusest klaasi järele, mis on mõeldud esmase paigaldamise turu jaoks (autoklaasi paigaldamine tehases sõiduki kokkupanemisel). Komisjon toob samuti välja autoklaasisektoris kaubavahetuse märkimisväärse mahu liikmesriikide ja nende EFTA riikide vahel, kes kuuluvad EMP-sse. Autotootjad peavad ka ostulepingute üle autoklaasi tarnimiseks läbirääkimisi EMP tasandil.
- 15 Vaidlustatud otsusest nähtub, et autoklaasitarnijad, keda komisjoni uurimine puudutas, järgisid pidevalt oma vastavaid turuosasid rikkumise perioodil mitte ainult „sõiduki konto” alusel, see tähendab lähtudes mitte müügisummast sõiduki mudeli kaupa, vaid ka üldiselt, lähtudes kõigist sõidukitest kokku.
- 16 Pilkington, Saint-Gobain ja AGC (või AGC/Splintex) (edaspidi „klubi”) osalesid sellega seoses kolmepoolsetel koosolekutel, mida mõnikord nimetati „klubikoosolekuteks”. Need koosolekud, mida kordamööda korraldas neist iga ettevõtja, toimusid Euroopa erinevate linnade hotellides, nende ettevõtjate töötajatele kuulunud eraruumides ning kutseühingu Groupement européen de producteurs de verre plat (GEPVP) (lehtklaasitootjate Euroopa konsortsium) ja Associazione nazionale degli industriali del vetro (Assovetro) (klaasitöösturite riiklik ühendus) ruumides.
- 17 Nende konkurentide vahel korraldati ka koosolekuid või kahepoolseid kontakte eesmärgiga arutada autoklaaside tarnimist praegustele või uutele mudelitele. Kõnealused erinevad kontaktid või koosolekud hõlmasid turuosade hindamist ja jälgimist, autotootjatele tehtavate autoklaasitarnete jagamist ning hindade kohta teabe vahetamist, samuti muu tundliku äriteabe vahetamist ning nende erinevate konkurentide hinna- ja tarnestrategieate koordineerimist.
- 18 Kahepoolsetest koosolekutest esimene, kus osalesid Saint-Gobain ja Pilkington, toimus 10. märtsil 1998 hotellis Hyatt Regency, mis asub Charles-de-Gaulle'i lennujaamas Pariisis (Prantsusmaa). Esimene kolmepoolne koosolek leidis aset 1998. aastal Splintexi (AGC) suurklientide eest vastutava isiku eraruumides Königswinteris (Saksamaa). Nendele koosolekutele eelnesid alates 1997. aastast Saint-Gobain'i ja Pilkingtoni vahelised ettevalmistavad kontaktid, mille eesmärk oli nende ettevõtjate toodetav tume toonklaas tehniliselt ühtlustada selle värvi, paksuse ja valguse läbilaskvusteguri osas. Komisjon ei arvanud neid kontakte siiski vaidlusaluse kartelli tegevuse hulka, kuna tema arvates puudutasid need peamiselt staadiumi, mis asub lehtklaasi tootmisahela lõpuosas enne lehtklaasi ümbertöötamist autoklaasiks.

- 19 Komisjon tuvastas vaidlustatud otsuses ligikaudu 90 koosolekut ja kontakti ajavahemikus 1998. aasta kevadest kuni märtsini 2003. Viimane kolmepoolne kontakt, milles osales ka hageja, leidis aset 21. jaanuaril 2003 ja viimane kahepoolne koosolek toimus Saint-Gobain'i ja AGC vahel 2003. aasta märtsikuu teises pooles. Osalejad kasutasid nende koosolekute ja kontaktide käigus enda kohta lühendeid või koodnimesid.
- 20 Vaidlustatud otsuse kohaselt hakkas hageja kartellis osalema 19. novembril 2001. Saint-Gobain võttis hagejaga ühendust 2000. aastal, et kutsuda teda vaidlusaluses kartellis osalema. Kartelli algsed liikmed, käesoleval juhul Saint-Gobain, Pilkington ja AGC kasutasid ära hageja sõltuvust toorainetootjatest, kuna hagejal ei olnud endal autoklaasi tootmiseks vajaliku lehtklaasi tootmise võimalusi.
- 21 Vaidlustatud otsuse kohaselt seisnes kartelli põhiskeem autoklaasitarnete jagamises kartelliosaliste vahel nii olemasolevate kui ka uute tarnelepingute osas. Skeemi eesmärk oli tagada kartelliosaliste turuosade stabiilsus. Eesmärgi saavutamiseks vahetasid kartelliosalised eespool punktides 16–20 viidatud koosolekute ja kontaktide käigus teavet hindade kohta ja muid tundlikke andmeid ning nad koordineerisid ka oma poliitikat hindade kindlaksmääramise ja klientide varustamise alal. Iseäranis kooskõlastati autotootjate hinnapäringutele antavaid vastuseid, selleks et avaldada viimastele mõju klaasitootja – või mitme tarne puhul klaasitootjate – väljavalimisel. Kartelliosalistel oli kokkulepitud tootjaga tarnelepingu sõlmimise soodustamiseks kaks vahendit, nimelt kas mitte teha ühtegi pakkumist või esitada varipakkumine, see tähendab pakkumine, mis sisaldab nimetatud tootja omast kõrgemaid hindu. Ühele või mitmele kartelliosalisele määratava hüvitisena parandusmeetmete võtmine otsustati siis, kui see osutus vajalikuks, selleks et tagada, et EMP tasandil pakkumiste üldolukord on kooskõlas kokkulepitud jaotusega. Kui parandusmeetmed pidid mõjutama kehtivaid tarnelepinguid, seisnes turuosade kohandamiseks konkurentide kasutatud menetlus autotootjate hoiatamises, et tehnilise probleemi või toorainepuuduse tõttu on tellitud osade tarnimine häiritud, mistõttu soovitati neil pöörduda asendustarnija pool.
- 22 Selleks et säilitada lepingute kokkulepitud jaotus, leppisid kartelliosalised lisaks korduvalt kokku allahindlustes, mida tehakse autotootjatele saavutatud tootlikkuse suurenemisest tekkiva tulu alusel, või ka hindade tõstmises nende sõidukimudelite puhul, mille tootmise tase oli prognoositust madalam. Samuti leppisid nad vajaduse korral kokku selles, et nad piiravad autotootjatele oma tegelikke tootmiskulusid puudutavate andmete avaldamist, selleks et autotootjad liiga sageli ei paluks neilt allahindlust.
- 23 Turuosade stabiilsust puudutava kooskõlastamise oli muutnud võimalikuks eelkõige autoklaasi tarnimise turu läbipaistvus. Turuosade muutust arvatati tootmiskulude ja müügiprognoosi alusel, võttes arvesse olemasolevaid tarnelepinguid.
- 24 Komisjon märgib vaidlustatud otsuses, et leebema kohtlemise taotleja kinnitas, et alates hiljemalt 1998. aastast osalesid Splintexi esindajad koos teatud konkurentidega konkurentsialases õiguse seisukohalt õigusvastases tegevuses. Lisaks tuleb asjaolu, et Saint-Gobain ei vaielnud vastu vastuväiteteatises esitatud asjaolude sisulisele õigsusele, mõista nii, et kõnealune ettevõtja nõustus komisjoni kirjeldusega vaidlusaluste koosolekute ja kontaktide sisu kohta.
- 25 Lõpuks jõudsid Pilkington, Saint-Gobain ja AGC 6. detsembril 2001 toimunud koosolekul kokkuleppele uues arvutusmeetodis, mille alusel tarnelepinguid jaotada ja ümber jagada.
- 26 Nende kaudsete tõendite kogumi alusel pidas komisjon hagejat, Saint-Gobain'i, Compagnie'd, Pilkingtoni ja leebema kohtlemise taotlejat vastutavaks EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 ühe ja vältava rikkumise eest.
- 27 Nende poolte vahel sõlmitud kokkulepped kujutavad komisjoni hinnangul nende sätete tähenduses endast kokkuleppeid või kooskõlastatud tegevust, mis moonutasid konkurentsi autoklaasi tarnimise turul. Lisaks oli nimetatud rikkumine üks ja vältav, kuna kartelli liikmed avaldasid oma ühist tahet

tegutseda turul konkreetset viisil ja võtsid vastu ühise tegevuskava, mille eesmärk oli piirata oma isiklikku kaubanduslikku iseseisvust, jagades sõiduautode ja väikekaubikute jaoks ette nähtud autoklaasi tarneid ning moonutades nende klaaside hindu, et tagada turu üldine stabiilsus ja säilitada kunstlikult kõrged hinnad. Need koosolekud ja kontaktid tõid oma sageduse ja katkematu laadi tõttu viie aasta jooksul endaga kaasa selle, et kartell hõlmas kõiki neid suurtootjaid, kes EMP-s tootsid sõiduautosid ja väikekaubikuid.

- 28 Komisjon leidis lisaks, et miski ei viita sellele, et autoklaasitarnijate vahelised kokkulepped ja kooskõlastatud tegevus oleksid kaasa toonud tõhususe kasvu või soodustanud tehnilist või majanduslikku progressi autoklaasi sektoris, mis oleks õigustanud EÜ artikli 81 lõike 3 kohaldamist.
- 29 Rikkumise kestuse osas leidis komisjon, et hageja osales rikkumises 19. novembrist 2001 kuni 11. märtsini 2003. Saint-Gobain ja Compagnie loeti rikkumises osalenuks ajavahemikus 10. märtsist 1998 kuni 11. märtsini 2003. Pilkington osales rikkumises ajavahemikus 10. märtsist 1998 kuni 3. septembrini 2002.
- 30 Mis puudutab trahvide arvutamist, siis tegi komisjon kõigepealt kindlaks autoklaasi müügiväärtuse, mille iga kartelliosalisest ettevõtja sai EMP-s otseses või kaudses seoses rikkumisega. Selles suhtes tegi ta vahet mitmel eri ajavahemikul. Märtsist 1998 alanud ja 30. juunil 2000 lõppenud ajavahemiku puhul, mis kvalifitseeriti „võimsuse kasvu” perioodiks, leidis komisjon, et tal on tõendid rikkumise kohta vaid ühe osa Euroopa autotootjate puhul. Seetõttu võttis komisjon selle perioodi osas arvesse üksnes seda autoklaasi müüki autotootjatele, millega seoses olid tal otsesed tõendid kartelli kohta. Mis puudutab ajavahemikku 1. juulist 2000 kuni 3. septembrini 2002, siis märkis komisjon, et kartellikokkuleppe esemeks olnud tellimused puudutasid vähemalt 90% EMP-s toimunud müüki. Seetõttu jõudis komisjon järeldusele, et selle perioodi puhul tuleb arvesse võtta vaidlustatud otsuse adressaatide poolt EMP-s müüdud kogu autoklaasi. Lõpuks rikkumise perioodi lõpus, nimelt ajavahemikus 3. septembrist 2002 kuni märtsini 2003 aeglustus kartelli tegevus pärast Pilkingtoni lahkumist. Seetõttu otsustas komisjon selle perioodi puhul arvesse võtta vaid seda müüki autotootjatele, millega seoses olid tal otsesed tõendid kartelli kohta. Seejärel arvutati iga asjaomase autoklaasitarnija puhul selle müügikäibe aastane kaalutud keskmine, jagades eespool viidatud müügiväärtuse nende kuude arvuga, mil iga tarnija osales rikkumises, ja korrutades jagamisel saadu 12-ga.
- 31 Komisjon märkis edasi, et klientide jagamises seisnenud kõnealune rikkumine kuulub kõige raskemate konkurentsipiirangute hulka. Arvestades rikkumise laadi, geograafilist ulatust ja selles osalenud ettevõtjate turuosasid kokku, võttis komisjon trahvi põhisumma arvutamisel aluseks iga seotud ettevõtja müügiväärtusest 16% suuruse osa, mida korrutati rikkumises osalemise aastate arvuga. Lisaks suurendati trahvide põhisummat hoiatamise eesmärgil „lisasumma” võrra, milleks määrati 16% müügiväärtusest.
- 32 Komisjon võttis 11. veebruaril 2009 vastu otsuse K(2009) 863 (lõplik), millega tehti vaidlustatud otsusesse mõningaid parandusi.

Menetlus ja poolte nõuded

- 33 Hageja esitas käesoleva hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 18. veebruaril 2009.
- 34 Kuna Üldkohtu kodade koosseis muutus ning ettekandja-kohtunik kuulub nüüd teise koja koosseisu, määrati käesolev kohtuasi sellele kojale.
- 35 Poolte kohtukõned ja Üldkohtu küsimustele antud vastused kuulati ära 12. septembri 2013. aasta kohtuistungil.

36 Hageja palub Üldkohtul:

- tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 1 teda puudutavas osas;
- tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2 teda puudutavas osas;
- teise võimalusena vähendada oluliselt talle määratud trahvi summat;
- mõista kohtukulud välja komisjonilt.

37 Komisjon palub Üldkohtul:

- jätta hagi põhjendamatusesse tõttu rahuldamata;
- mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

38 Hageja esitab mitu väidet, millest esimene puudutab komisjoni viga seetõttu, et ta tuvastas, et hageja osales vaidlustatud otsuse esemeks olevas ühes ja vältavas rikkumises. Käesolevas asjas tuleb seda väidet analüüsida.

Poolte argumendid

39 Hageja sõnul ei ole komisjon suutnud täpsete ja üksteist toetavate kaudsete tõendite abil tõendada, et hageja eesmärk oli oma tegevusega aidata kaasa vaidlusaluse kartelli osalejate taotletud ühiste eesmärkide saavutamisele, et ta oli teadlik teiste ettevõtjate kavatsetud või ellu viidud tegevusest nende samade eesmärkide taotlemisel, või et ta võis neid mõistlikult eeldada ning oli valmis nendega kaasnevat riski aktsepteerima.

40 Lisaks asjaolule, et rikkumine algas enam kui neli aastat enne esimesi kontakte, mida hagejale süüks pannakse ja mis on seotud AGC/Splintexiga, tunnistas komisjon, et hageja ei osalenud ega olnud esindatud ühelgi arvukatest kolme- või kahepoolsetest klubi koosolekutest. Lisaks ei ole komisjon tõendanud, et hageja teadis, et tema tegevus oli osa üldisest plaanist, mille teised osalejad olid varem ette valmistanud.

41 Hageja meenutab selle kohta, et 2001. aasta alguses tõstsid Saint-Gobain, Pilkington ja AGC ühel ajal oluliselt oma hindu, mida nad temalt küsisid lehtklaasi tarne eest, mis on toormaterjal, millest ta autoklaasi toodab. Hageja sõnul ei saanud ta siiski ainult sellest asjaolust järeldada, et need ettevõtjad olid sõlminud üksikasjalikke ja organiseeritud kokkuleppeid esiteks lepingute jagamise, pakutavate hindade ja tehtavate hinnaalanduste kohta ning teiseks kontrolli- ja hüvitismehhanismide väljatöötamise ja rakendamise kohta, mis puudutasid liiatigi kõiki autotootjaid, ega ka mõista, et kolm suurt tootjat organiseerisid väga korrapäraselt koosolekuid nende kokkulepete teemal. Hageja juurest leitud dokumentidest võib kõige rohkem välja lugeda seda, et ta oli teadlik, et teiste ettevõtjate vahel, nagu Saint-Gobain ja AGC, oli konkurentsioiguse seisukohast mittelubatud kontakte.

42 Nii tugines komisjon väärtalt hageja poolt kartellis osalemise tõendamisel teda puudutavatele viidetele Saint-Gobain'i, Pilkingtoni ja AGC töötajate märkmetes. Need viited on selgitatavad nimelt asjaoluga, et need kolm suurt tootjat varustasid hagejat lehtklaasiga ja et neil oli seega hea ülevaade tema tootmisvõimusest, aga ka sellega, et neil oli teavet autotootjate kohta, kellele nad klaasi müüsid, nagu Volkswagen ja Fiat.

- 43 Ükski komisjoni poolt vaidlustatud otsuses või kohtumenetluses esitatud tõend ei ole selline, mis seda kriitikat nõrgestaks. See kehtib muu hulgas käsikirjaliste märkmete kohta seoses telefonivestlusega hageja ühe müügitöötaja ja Saint-Gobain'i esindaja vahel 2002. aasta mais. See dokument ega teatud telefonikontaktid AGC-ga ei võimalda nimelt tuvastada, et hageja sõlmis teiste autoklaasi tootvate ettevõtjatega kokkuleppe Volkswagen Passati erinevate klaasosade tarnelepingute jagamise kohta. Samas nähtub aga komisjoni toimikust, et Saint-Gobain, Pilkington ja AGC olid otsustanud, et selle lepingu osas toimuvad tarded sama moodi nagu sama auto eelmise mudeli puhul, hõlmates seega hageja klaasitarnet. See, et Volkswagen otsustas sõlmida hagejaga uue Volkswagen Passati teatud klaasosade tarne lepingu, on seletatav ainult väga hea kvaliteediga, mis oli klaasil, mida ta oli tarninud eelmisele mudelile konkureeriva hinnaga. See otsus ei sõltu seega võimalikust turu jagamise kokkuleppes, milles hageja väidetavalt osales. Lisaks nähtus nendest märkmetest, et hageja ei osalenud üheski kokkuleppes seoses uut Opel Fronterat puudutava lepinguga. Lõpuks, mis puudutab lepingut seoses Lancia Lybraga (kontserni Fiat toodetav auto), siis nähtub nimetatud märkmetest ainult see, et Saint-Gobain reageeris negatiivselt hageja katsele see leping endale saada. See negatiivne suhtumine ei tõenda aga mingil juhul seda, et hageja osales selle lepinguga seotud võimalikus kokkuleppes.
- 44 Tema 2001. aasta novembri ja detsembri kontaktide kohta AGC-ga seoses tootjatega Fiat ja Iveco märgib hageja - mööndes, et need kontaktid ei olnud õiguspärased -, et nende tulemusel ei sõlmitud ühtegi õigusvastast kokkulepet. Hageja lisab, et need kontaktid ei olnud igal juhul mitte kuidagi seotud vaidlustatud otsuses kirjeldatud kartelliga. Ta toonitab ka, et AGC kirjeldas teda oma leebusprogrammiga seoses tehtud avaldustes kolme autoklaasitootjaga võrreldes kui kartelli mittepuutuvat isikut.
- 45 Lõpuks järeldab hageja, et komisjon ei saa käesolevas asjas tugineda kohtupraktikale, mis paneb ettevõtjale, kes osaleb koosolekutel, mille käigus sõlmitakse salajasi konkurentsivastaseid kokkuleppeid, kohustuse avalikult end nende koosolekute sisust distantseerida, et vabaneda vastutusest asjassepuutuvate kokkulepete eest. Hageja leiab nimelt, et kuna ta ei osalenud ühelgi klubi koosolekul, ei olnud ta teadlik süstemaatiliste ja üksikasjalike Saint-Gobain'i, Pilkingtoni ja AGC poolt sõlmitud niisuguste kokkulepete olemasolust, mis puudutasid kogu autoklaasi turgu EMP-s ning et see välistab asjassepuutuva kohtupraktika kohaldatavuse.
- 46 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu. Tema sõnul oli hageja teadlik üldisest raamistikust, mille taustal tema kahepoolsed kontaktid Saint-Gobain'i ja AGC-ga aset leidsid, nagu ka kartelli osaliste eesmärgist tegutseda turul koordineeritult.
- 47 Komisjon toonitab, et hagejal oli mitu kontakti, mille alusel saab tuvastada tema osaluse ühes ja vältavas rikkumises. Need kontaktid leidsid aset 2001. aasta lõpus (AGC-ga), 2002. aasta mais (Saint-Gobain'iga) ja 2003. aasta esimeses kvartalis (AGC-ga).
- 48 2001. aasta osas märgib komisjon, et hageja osakonna „Tootmine” endise direktori selgitavatest märkmetest tuleneb, et üks tema agent D. pidas AGC-ga vestlusi Fiatile ja tema tütarettvõtjale Iveco klaasitarne lepingute saamise teemal. Komisjoni hinnangul tõendavad need märkmed, et hageja nõustus AGC-ga mitte konkureerima Fiati tarnelepingute saamiseks, kuid nõudis vastutasuks, et AGC tõstaks oma Ivecole müügi hindu.
- 49 Edasi, mis puudutab 2002. aastat, siis esitas komisjon 29. mail 2002 hageja ühe müügitöötaja K. H. ja Saint-Gobain'i töötajate vahel peetud telefonivestluse protokoll, milles nähtub, et hageja oli teadlik kartellist kolme suure tootja vahel.
- 50 Lõpuks, mis puudutab 2003. aastat, siis tugines komisjon AGC ühe töötaja selgitavatele märkmetele, millest tuleneb, et see ettevõtja ja hageja kontakteerusid selleks, et arutada Volkswagen Passati uue mudeli külgakende tarnelepingut.

- 51 Nendest erinevatest kaudsetest tõenditest piisab, et tõendada hageja osalemist kartellis, eriti arvestades konteksti, kus tihti tuleb teatud üksikasjad taastada tuletamise teel. See, et ettevõtja ei ole osalenud kõigis kartelli moodustavates asjaoludes või neis aspektides, kus ta osales, oli tema roll väike, ei ole tema toimepandud rikkumise tuvastamisel asjassepuutuv. See on seda enam käesolevas asjas, kus hageja on väikese tähtsusega ettevõtja asjassepuutuval turul ja kus järelikult ei olnud vajalik selle ettevõtjaga kooskõlastada kõiki kartelli raames toimunud lepingute väljajagamisi.
- 52 Ent komisjoni sõnul ei oleks hageja saanud kartelli puudumisel sõlmida lepingut AGC/Splintexiga Fiatile autoklaasi tarnimiseks. Sellest tuleneb, et hageja, sõlmides nii selle kokkuleppe kui ka kokkuleppe Saint-Gobain'iga Volkswagen Passati osas, võis vähemalt mõistlikult eeldada, et need kokkulepped olid osa üldisest suuremast plaanist, mis seisnes autoklaasi tarnete jagamises ja osalevate ettevõtjate turuosade stabiilsuse hoidmises. Asjaolu, miks hageja otsustas rikkumises osaleda, ei ole selles suhtes asjassepuutuv.
- 53 Käesolev asi erineb ka sellest, milles tehti Üldkohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-28/99: Sigma Technologie vs. komisjon, (EKL 2002, lk II-1845) ja mida iseloomustab asjaolu, et kartellil oli keeruline struktuur siseriikliku ja Euroopa tasandiga. Komisjon väidab ka, et kuigi on tõsi, et leebema kohtlemise taotleja ühest avaldusest tuleneb, et taotleja nimetas hagejat kartelliga mitteseotud isikuks, tehti see avaldus seoses ühe kindla lepingu väljajagamisega ja et seetõttu ei saa see olla tõendiks, et hageja oli täielikult kartelliväline isik.
- 54 Lõpuks meenutab komisjon, et nagu ta märkis ka vaidlustatud otsuse põhjenduses 89, juba enne kuupäeva, millest alates tuvastati hageja osalemine kartellis, olid kolm suurt autoklaasi tootjat kavandanud klaasi tarnelepingute temale määramise, ja järelikult näinud talle ette rolli kartelli üldplaani ellurakendamises. Komisjon näitlikustas seda punkti viitega esiteks koosolekule Saint-Gobain'i ja AGC töötajate vahel, mis toimus 27. oktoobril 2000 Brüsseli (Belgia) lennujaama ühes hotellis ja millel arutati muu hulgas autole Audi A6 mõeldud klaasi tarne jaotust, ning teiseks ühele koosolekule Saint-Gobain'i, Pilkingtoni ja AGC/Splintexi töötajate vahel, mis toimus 9. novembril 2000 Pariisi Charles-de-Gaulle'i lennujaama hotellis ja millel arutati muu hulgas Fiat Punto külgakende tarnelepingute jaotust. Komisjon lisas kohtuistungil, et need viited hagejale - isegi kui need pärinevad ajast, mis eelnes kuupäevale, millest alates tuvastati hageja osalemine rikkumises - kinnitasid, et ta oli või pidi kindlasti olema teadlik üldisest kartellist kolme suure autoklaasi tootja vahel.

Üldkohtu hinnang

Hageja argumentatsiooni põhjendus

– Esialgsed tähelepanekud ja põhimõtete meenutamine

- 55 Vaidlustatud otsusest nähtub, et vaidlusalune kartell seisnes peaaegu kõikidele peamistele autotootjatele EMP-s autoklaasi tarnimise lepingute kooskõlastatud jaotamises klientidele suunatud hinnapoliitika, allahindluste ja tarnestrateegiate kooskõlastamise kaudu. 1998. aasta märtsist kuni 2003. aasta märtsini toimunud kartelli eesmärk oli nimetatud otsuse kohaselt tagada erinevate kartelliosaliste turuosade üldine stabiilsus. Nende osaliste poolt peeti korrapäraselt koosolekuid, mitte ainult tulevaste tarnelepingute jaotamise arutamiseks, vaid ka selleks, et tagada järelevalve varasematel koosolekutel ja kohtumistel otsustatu üle. Otsustati vastastikuste hüvitiste maksmisses seisnevate parandusmeetmete võtmise üle, kui varem kokku lepitud jaotusest ei piisanud kartelliosaliste turuosade stabiilsuse hoidmise tagamiseks. Kuna neid motiveeris muu hulgas see ühine majanduslik eesmärk, moodustasid need erinevad salajased kontaktid komisjoni sõnul ühe ja vältava EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise.

- 56 Hageja, kes on autoklaasi turul selgelt väiksem ettevõtja kui Saint-Gobain, Pilkington ja AGC, vaidleb esiteks vastu oma osalusele selles ühes ja vältavas rikkumises. Kuigi ta möönab, et tõesti oli tal teatud ebaseaduslikke kontakte konkurentidega, on ta siiski seisukohal, et ta ei osalenud ühelgi nendest tootjatest moodustuva klubi koosolekul, millel teda oleks saadud teavitada kartelli üldplaani ning selle koostiselementidest.
- 57 Selle kohta tuleb meenutada, et arvestades asjassepuutuvate rikkumiste laadi ning nendega seotud karistuste laadi ja raskust, kohaldatakse süütuse presumptsiooni põhimõtet, nagu see tuleneb muu hulgas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 48 lõikest 1 ja Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK”) artikli 6 lõikest 2, eelkõige ettevõtjatele kohaldatavate konkurentsieeskirjade rikkumiste menetlustes, milles võidakse määrata trahv või karistusmaks (vt selle kohta Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-199/92 P: Hüls vs. komisjon, EKL 1999, lk I-4287, punktid 149 ja 150, ning 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-235/92 P: Montecatini vs. komisjon, EKL 1999, lk I-4539, punktid 175 ja 176; Üldkohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-36/05: Coats Holdings ja Coats vs. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 70).
- 58 Sellest tuleneb esiteks, et komisjon peab esitama tõendid, mille alusel saab õiguslikult piisavalt tuvastada EÜ artikli 81 rikkumise koosseisu kuuluvate asjaolude asetleidmise (Euroopa Kohtu 17. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-185/95 P: Baustahlgeewebe vs. komisjon, EKL 1998, lk I-8417, punkt 58, ja 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-49/92 P: komisjon vs. Anic Participazioni, EKL 1999, lk I-4125, punkt 86), ning teiseks, et kohtu kahtlust tuleb tõlgendada selle ettevõtja kasuks, kes on rikkumise tuvastanud otsuse adressaat (vt Üldkohtu 24. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas T-379/06: Kaimer jt vs. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika). Selles raamistikus peab komisjon tõendama kõik asjaolud, mis võimaldavad järeldada, et ettevõtja osales sellises rikkumises ja et ta vastutab rikkumise erinevate elementide eest (eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Anic Participazioni, punkt 86). Sellest tuleneb, et ettevõtja osalust keelatud kokkuleppes ei saa tuletada ebatäpsete asjaolude pinnalt tehtud oletustest (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Kaimer jt vs. komisjon, punktid 69-71).
- 59 Samuti on tavapärane, et konkurentsivastase eesmärgiga tegevuse ja kokkulepete raames toimub tegevus varjatult, kohtumised korraldatakse salaja ja sellega seotud dokumente on vähendatud miinimumini. Sellest tuleneb, et isegi kui komisjon avastab ettevõtjatevahelist õigusvastast kontakti otseselt tõendavad dokumendid, on need tavaliselt üksnes osalised ja hajusad, mistõttu on sageli vaja teatud üksikasjad tuletamise teel taastada. Seega peab enamikul juhtudel konkurentsivastase tegevuse või kokkuleppe olemasolu järeldama teatud hulga kokkusattumustest ja kaudsetest tõenditest, mis koostoimes ning muu loogilise selgituse puudumisel võivad osutada tõendiks konkurentsieeskirjade rikkumise kohta (Euroopa Kohtu 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt vs. komisjon, EKL 2004, lk I-123, punktid 55–57, ja 25. jaanuari 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-403/04 P ja C-405/04 P: Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel vs. komisjon, EKL 2007, lk I-729, punkt 51). Need kaalutlused kohalduvad analoogia alusel ka tõenditele ettevõtja osaluse kohta konkurentsioiguse rikkumises.
- 60 Edasi tuleb märkida, et kuigi EÜ artikli 81 lõikes 1 käsitletud kokkulepped ja kooskõlastatud tegevus tulenevad tingimata koostööst mitme ettevõtja vahel, kes on kõik rikkumise kaastäideviijad, võib nende osalemine toimuda erinevates vormides, sõltuvalt eeskätt asjaomase turu omadustest ja iga ettevõtja olukorrast sellel turul, taotletud eesmärkidest ja valitud või kavatsatud rakendusviisidest. Seetõttu lihtsalt asjaolust, et ettevõtja osaleb rikkumises talle omasel viisil, ei piisa tema vastutuse välistamiseks rikkumise kui terviku eest, sh tegude eest, mis sisuliselt pandi toime teiste rikkumises osalenud ettevõtjate poolt, kuid mille ese või konkurentsivastane mõju on sama (eespool punktis 58 viidatud kohtuotsus komisjon vs. Anic Participazioni, punktid 79 ja 80, ning Üldkohtu 6. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas T-53/06: UPM-Kymmene vs. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 53).

- 61 Seega ettevõtja, kes osales ühes mitmest teost koosnevas rikkumises enda niisuguse tegevusega, millele laieneb EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses konkurentsivastase eesmärgiga kokkuleppe või kooskõlastatud tegevuse mõiste ja mille eesmärk on aidata kaasa rikkumise kui terviku toimepanemisele, võib olla vastutav ka teiste ettevõtjate poolt selle sama rikkumise raames toime pandud tegude eest selles rikkumises osalemise kogu perioodil (eespool punktis 58 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Participazioni, punkt 83 ja eespool punktis 60 viidatud kohtuotsus UPM-Kymmene *vs.* komisjon, punkt 52).
- 62 Ent ühe ja vältava rikkumise olemasolu ei tähenda tingimata, et ühes või mitmes osateos osalevat ettevõtjat saab pidada vastutavaks kogu rikkumise eest. Selleks peab komisjon tõendama, et see ettevõtja oli teadlik teiste ettevõtjate konkurentsivastasest tegevusest Euroopa tasandil või et ta võis seda mõistlikult eeldada. Ettevõtjat ei saa pidada kogu kartellis osalenuks üksnes sel põhjusel, et kokkuleppel, milles ta osales, ja kogu kartellil on samad eesmärgid. Nimelt tuleb meenutada, et EÜ artikli 81 lõige 1 ei ole kohaldatav, kui puudub poolte tahete kokkulangevus (vt Üldkohtu 19. mai 2010. aasta otsus kohtuasjas T-18/05: IMI jt *vs.* komisjon, EKL 2010, lk II-1769, punkt 88 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 63 Seetõttu üksnes juhul, kui ettevõtja selles kokkuleppes osaledes teadis või pidi teadma, et seda tehes liitub ta kogu kartelliga, võib asjaomases kokkuleppes osalemine kujutada endast kogu selle kartelliga liitumise väljendust (eespool punktis 53 viidatud Üldkohtu otsus Sigma Technologie *vs.* komisjon, punkt 45; 16. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas T-59/06: Low & Bonar ja Bonar Technical Fabrics *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 61, ning 30. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas T-208/06: Quinn Barlo jt *vs.* komisjon, EKL 2011, lk II-7953, punkt 144). Teisisõnu – peab olema tõendatud, et ettevõtja mõistis, et tema tegevus aitab kaasa kõigi osalejate taotletud ühiste eesmärkide saavutamisele, ja et ta oli teadlik teiste ettevõtjate poolt kavatsatud või ellu viidud rikkumistest nende samade eesmärkide taotlemisel või et ta võis neid mõistlikult ette näha ning oli valmis nendega kaasnevat riski aktsepteerima (eespool punktis 58 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Participazioni, punktid 83, 87 ja 203; Euroopa Kohtu 6. detsembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-441/11 P: komisjon *vs.* Verhuizingen Coppens, punkt 42, ning 11. juuli 2013. aasta otsus kohtuasjas C-444/11 P: Team Relocations jt *vs.* komisjon, punkt 50).
- 64 Asjassepuutuv ettevõtja peab seega olema teadlik kogu keelatud kokkuleppe üldisest ulatusest ja peamistest tunnusoontest (vt selle kohta Üldkohtu 14. detsembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-259/02-T-264/02 ja T-271/02: Raiffeisen Zentralbank Österreich jt *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-5169, punktid 191 ja 193, ning 24. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas T-385/06: Aalberts Industries jt *vs.* komisjon, EKL 2011, lk II-1223, punktid 111-119).
- 65 Kui see on nii, saab asjaolu, et ettevõtja ei osalenud kartellikokkuleppe kõigis osades või et tal oli väike roll nendes osades, milles ta osales, võtta arvesse üksnes rikkumise raskuse hindamisel ja vajaduse korral trahvisumma kindlaksmääramisel (eespool punktis 58 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Anic Participazioni, punkt 90; Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-295/94: Buchmann *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-813, punkt 121).
- 66 Käesolevas asjas ei vaidlustata seda, et hageja ei osalenud kõigis rikkumise osategudes. Lisaks mõõnis komisjon, et hageja ei osalenud ühelgi klubi enda esindajate koosolekul ei perioodil, mis eelnes perioodile, mille kohta komisjon järeldas, et hageja osales vaidlusaluses kartellis, ega ka sellel viimati nimetatud perioodil.
- 67 Sellest tuleneb, vastavalt eespool punktides 60-64 välja toodud põhimõtetele, et hageja osalemise tõendamiseks vaidlustatud otsuse esemeks olevas ühes ja vältavas rikkumises peab komisjon tõendama mitte ainult ühelt poolt hageja ning teiselt poolt AGC/Splintexi ja Saint-Gobain'i vahel 2001. aasta novembrist kuni 2003. aasta märtsini aset leidnud kontaktide konkurentsivastast laadi, vaid ka seda, et

hageja oli teadlik või et võis mõistlikult eeldada, et ta oli teadlik esiteks sellest, et need kontaktid aitasid kaasa kartelli üldplaani elluviimisele, ja teiseks selle kartelli üldisest ulatusest ja peamistest tunnusoontest, mida meenutati eespool punktis 55.

– Hageja ja osade tema konkurentide vaheliste kontaktide konkurentsivastatus

- 68 Vaidlustatud otsuse kohaselt tuleneb mitmest dokumendist ja kaudsetest tõenditest, et hageja osales oma tegevusega kartelli üldise eesmärgi täideviimises. Komisjon toonitab eelkõige seda, et hagejal oli 2001. aasta lõpus (AGC/Splintexiga), 2002. aasta mais (Saint-Gobain'iga) ja 2003. aasta esimeses kvartalis (AGC/Splintexiga) kontakte, mille alusel võis tuvastada tema osaluse ühes ja vältavas rikkumises.
- 69 2001. aasta osas tuleneb hageja osakonna „Tootmine” endise direktori selgitavatest märkmetest, et üks tema agent D. pidas AGC/Splintexi ühe töötajaga vestlusi Fiatile ja tema tütarettevõtjale Iveco klaasitarne lepingute saamise teemal. Komisjoni hinnangul tõendavad need märkmed, et hageja nõustus AGC/Splintexiga mitte konkureerima Fiati tarnelepingute saamiseks. Kuid hageja nõudis vastutasuks, et AGC/Splintex tõstaks oma hindu müügil väikekaubikute tootjale Iveco. Edasi, mis puudutab 2002. aastat, siis esitas komisjon 22. mail 2002 Saint-Gobain'i töötajate ja hageja selle hetke müügidirektori K. H. vahel peetud telefonivestluse protokoll, millest nähtub, et hageja oli teadlik kartellist kolme suure tootja vahel. Lõpuks, mis puudutab 2003. aastat, siis tugines komisjon AGC ühe töötaja G. märkmetele, millest tuleneb väidetavalt, et see ettevõtja ja hageja kontakteerusid selleks, et arutada Volkswagen Passati uue mudeli külgakende tarnelepingut. Hageja osalust üldises kartellis kinnitavad ka leebema kohtlemise taotleja suulised avaldused.
- 70 Selle kohta tuleb kõigepealt täheldada, et kuigi dokument, millele viidatakse vaidlustatud otsuse joonealuse märkuses nr 249, mille viitenumber on PDR12 ja mis on kostja vastuse lisa, sisaldab küll viidet nii hagejale kui ka mitmele tema konkurendile seoses Volkswagen Polo külgakende tarnega, kannab see dokument kuupäeva 29. juuli 1999. See dokument pärineb järelikult enam kui kaks aastat varasemast ajast võrreldes kuupäevaga 19. november 2001, millest alates komisjon tuvastas hageja osaluse vaidlusaluses kartellis. Sellest tuleneb, et isegi kui eeldada, et see dokument näitab konkurentsivastast kontakti, millest hageja osa võttis, kuid mida komisjon otsustas talle mitte süüks panna, ei saa see tõendada hageja osalust vaidlustatud otsuse esemeks olevas ühes ja vältavas rikkumises 19. novembrist 2001 kuni 11. märtsini 2003.
- 71 Edasi, kuigi leebema kohtlemise taotleja 2005. aasta 25. veebruari ja 14. märtsi avalduste mitmed lõigud viitavad teatud kontaktidele Saint-Gobain'i ja hageja vahel 2000. aasta jooksul, ei leidnud komisjon vaidlustatud otsuses, et nende alusel on võimalik tuvastada hageja osalust klubi liikmete vahelise kartelli tervikplaanis. Nii nähtub vaidlustatud otsusest, et kuigi klubi liikmed arutasid enne 2001. aasta novembrit hageja olukorda, üritades teda kaasata aruteludes osalema, kasutades ära asjaolu, et erinevalt nendest ei olnud hagejal endal lehtklaasi tootmise võimalusi, tuvastas komisjon hageja osaluse ühes ja vältavas rikkumises alles alates 19. novembrist 2001 – kuupäevast, mil leidsid aset teatud kontaktid hageja ja AGC/Splintexi vahel.
- 72 Lisaks tuleneb 19. novembrist 2001 kuni 12. detsembrini 2001 hageja osakonna „Tootmine” selleaegse direktori H. poolt tehtud märkmetest, et hagejal oli oma Itaalia agendi D. kaudu teatud salajasi kontakte AGC/Splintexiga. Seega ilma, et nendest märkmetest saaks tuletada õigusvastase kokkuleppe olemasolu EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses, viitavad need vähemalt sellele, et D. ja sel ajal Splintexi direktoriks olnud M. vahel toimusid sel perioodil konkurentsivastased arutelud Iveco ja Fiati kliendikontode teemal. Hageja tunnistas ka oma vastuses vastuväiteteatisele, et tema agendi astunud sammud ei olnud kohased.

- 73 Komisjon esitab ka märkmed sel ajal Saint-Gobain'i suurte klientide eest vastutavate D. W. ja V. G. 22. mai 2002. aasta telefonivestluse kohta sel ajal hageja müügidirektoriks olnud K. H-ga. See üheleheküljeline dokument saadi kontrollide käigus hageja ruumidest.
- 74 Nendest märkmetest nähtub, et D. W. ja V. G. mainisid K. H-le, et Fiat teatas Saint-Gobain'ile, et ta on saanud „ülihea pakkumise“ ühelt „väiksemalt varustajalt“ seoses Lancia Lybra klaasidega ja et Fiat teatas Saint-Gobain'ile, et ta jätkab temalt tellimist ainult juhul, kui ta teeb uue pakkumise uute hindadega. Edasi tuleneb märkmetest, et Saint-Gobain'i suurte klientide eest vastutajad viitasid hagejaga „klaaside kohta selge kokkuleppe“ olemasolule, mille kohaselt kumbki kokkuleppe pool ei tee „absurdseid hinnapakumisi ja eriti projektidele, mille on saanud teine pool“. Saint-Gobain'i suurte klientide eest vastutajad lisasid, et nende arvates on hageja oma käitumisega „teinud vea [...] ilma konsulteerimata“. Saint-Gobain rõhutas selles suhtes kolme suure autoklaasitootja olemasolevat koostööd seoses Opel Frontera, Audi A3, Audi A6 ja Volkswagen Passati mudelitega. Samuti nähtub märkmetest, et Saint-Gobain mainis ka Aix-la-Chapelle'i (Saksamaa) koosolekut, et arutada „Lybrat ja järgmisi projekte“ ning K. H. tõlgendas seda viimast lauseosa viitena Volkswagen Passatile. Märkmete lõpus on märgitud järgmist: „Ärge seda dokumenti alles hoidke, sellest vestlusest ei tohi alles jääda ühtki märki“.
- 75 Hageja sõnul võimaldavad märkmed tuvastada üksnes seda, et Saint-Gobain väljendas rahulolematust konkureerivate hindade suhtes, mida ta Fiatile klaaside tarnimisel pakkus, eriti Lancia Lybrale mõeldud klaaside osas.
- 76 Sellise tõlgendusega ei saa aga nõustuda. Nimelt võib nende märkmete sõnastusest järeldada, et Saint-Gobain'i suurte klientide eest vastutajad ei olnud ilmselgelt hageja käitumisega rahul seetõttu, et viimane rikkus Saint-Gobain'iga sõlmitud kokkulepet Lancia Lybrale mõeldud autoklaaside tarne kohta. Ent EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamiseks on kokkuleppe konkreetsete tagajärgede arvessevõtmine üleliigne, kui ilmneb, et selle eesmärk on takistada, piirata või kahjustada konkurentsitingimusi ühisturul (Euroopa Kohtu 2. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-198/99 P: *Ensidesa vs. komisjon*, EKL 2003, lk I-11111, punkt 60, ja 21. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-105/04 P: *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied vs. komisjon*, EKL 2006, lk I-8725, punkt 136). Nii ei vabasta turu jagamise kokkuleppes osalevat ettevõtjat tema süüst asjaolu, et ta ei järgi hiljem kokkulepituid hindu ja koguseid (Euroopa Kohtu 11. juuli 1989. aasta otsus kohtuasjas 246/86: *Belasco jt vs. komisjon*, EKL 1989, lk 2117; Üldkohtu 6. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas T-141/89: *Trefileurope vs. komisjon*, EKL 1995, lk II-791, punkt 60; vt selle kohta Üldkohtu 6. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas T-148/89: *Trefilunion vs. komisjon*, EKL 1995, lk II-1063, punkt 79).
- 77 Komisjon viitab veel AGC/Splintexi sel ajal turustusdirektoriks olnud G. poolt 2003. aasta jaanuaris ja märtsis tehtud märkmetele, et näitlikustada kontakte hageja ning AGC/Splintexi ja Saint-Gobain'i esindajate vahel seoses Volkswagen Passati uue mudeliga. Need märkmed sisaldavad muu hulgas palju teavet uue Volkswagen Passati erinevate klaasosade, sealhulgas hindade kohta. Nendes viidatakse mitmel korral „hüvitisele“ autoklaasi tootjate vahel ja need tunduvad viitavat, et hageja toodab 10 000 lehtklaasosa.
- 78 Nagu hageja ka ise möönab, võttis ta AGC/Splintexiga 2003. aasta alguses mitmel korral telefonitsi ühendust, et arutada klaasitarnet uuele Volkswagen Passatile. Hageja väidab aga ka, et talle ei antud mingil juhul tagatist, et ta võib sellele lepingule kindel olla ja et seda klaasitellimust, mille ta lõpuks Volkswagenilt sai, ei saaks seletada tema konkureeriva pakkumisega ja „ülihea kvaliteediga, mis oli tootel, mida [ta] oli tarninud Passati eelmisele mudelile väga konkureeriva hinnaga“. Hageja toonitab ka, et kolm suurt autoklaasitootjat olid alates 2001. aastast otsustanud jagada Volkswagen Passati uue mudeli tarned Saint-Gobain'i, Pilkingtoni ja hageja vahel samamoodi nagu varasema mudeli puhul ja seda olenemata tema tahtest.

- 79 Neid selgitusi ei saa siiski uskuda. On tõsi, et komisjoni esitatud G. märkmed ei olnud pärit hagejalt endalt. Kuid tuleb toonitada, et oma vastuses vastuväiteteatisele tunnistas ta, et tal oli 2003. aasta alguses õigusvastaseid kontakte AGC-ga. Lisaks toetavad leebema kohtlemise taotleja avalduste mitu lõiku asjaolu, et telefonivestluses AGC/Splintexiga 2003. aastal mainis hageja Volkswagen Passati uue mudeli külgakende tarnelepingu väljajagamist, et säilitada tellimus, mille ta oli saanud sama sõiduki varasema mudeli suhtes. Nende samade avalduste kohaselt leppisid Saint-Gobain ja AGC/Splintex kokku, et hageja jätkab uuele Volkswagen Passatile külgakende tarnimist. Veel nähtub K. H. ning D. W. ja V. G. 22. mai 2002. aasta telefonivestluse kohta tehtud märkmetest, millele viidati eespool punktides 73-76, et hageja oli sellest hetkest alates teadlik Saint-Gobain'i kavatsusest arutada uue Volkswagen Passati klaaside tarnete jaotust.
- 80 Seega tuleb pidada tuvastatuks, et 2003. aasta alguses oli hagejal salajasi kontakte AGC/Splintexiga Volkswagen Passati uuele mudelile külgakende tarne kohta. Asjaolu, et kolm suurt autoklaasitootjat otsustasid alates 2001. aastast ilma hagejaga konsulteerimata, et sellele uuele mudelile klaasi tarnimine toimub sama jaotuse alusel nagu varasema mudeli puhul Saint-Gobain'i, Pilkingtoni ja hageja vahel, ei ole selles osas asjassepuutuv. Nimelt, isegi kui eeldada, et see asjaolu on tõendatud, nähtub toimikust, et Volkswagen Passati uue mudeli väljatulek tekitas konkreetseid salajasi arutelusid, millel osales sel korral ka hageja.
- 81 Eespool esitatud arutluskäigust tuleneb seega, et komisjon tuvastas eksimatult, et hagejal oli 2001. aasta novembrist kuni 2003. aasta märtsini teatud kahepoolseid konkurentsivastaseid kontakte esiteks AGC/Splintexiga ja teiseks Saint-Gobain'iga.
- Hageja osalus klubi liikmete vahelises üldises kartellis autoklaasi turul
- 82 Vastavalt eespool punktides 60-64 meenutatud põhimõtetele ei piisa aga sellest, et on tuvastatud, et hagejal oli 2001. aasta novembrist kuni 2003. aasta märtsini teatud kahepoolseid konkurentsivastaseid kontakte esiteks AGC/Splintexiga ja teiseks Saint-Gobain'iga, selleks, et järeldada, et ta osales vaidlustatud otsuse esemeks olevas ühes ja vältavas rikkumises. Kuna ei ole vaidlustatud, et hageja ei osalenud ühelgi klubi enda koosolekul, tuleb seega kontrollida esiteks, kas ta teadis või pidi kindlasti teadma, et salajane kokkulepe, milles ta osales, oli osa selle ühe ja vältava rikkumise tervikplaanist, mida meenutati eespool punktis 55, ja teiseks, kas ta teadis või pidi kindlasti teadma, milline oli kogu keelatud kokkuleppe üldine ulatus ja peamised tunnused.
- 83 Üldkohus peab seega kontrollima, kas komisjon ei ole teinud viga järeldades, et hageja teadis või pidi kindlasti teadma, et eespool punktides 68-81 käsitletud salajased kontaktid olid osa kartellist, mis hõlmas kogu autoklaasi tarne turgu EMP-s, ja seda klientidele suunatud hinnapoliitika, allahindluste ja tarnestrategieate kooskõlastamise kaudu, et säilitada kartelliosaliste turuosade üldine stabiilsus nimetatud turul, ning millele kaasnes turuosade korrapärane kontroll ja parandusmeetmed (vt analoogia alusel eespool punktis 65 viidatud kohtuotsus *Buchmann vs. komisjon*, punktid 118-122).
- 84 Selle kohta on esiteks oluline märkida, et komisjonile saadetud kirjas, milles anonüümse kliendi nimel tegutsev Saksa advokaat vaidlusalusest kartellist teada andis (vt eespool punkt 4), ei esitletud hagejat kui kartellis osalenud ettevõtjat.
- 85 Teiseks tuleb toonitada, et komisjon viitas vaidlustatud otsuse põhjendustes 113 ja 114 kahele olulisele klubi koosolekule, mis toimusid 6. detsembril 2001 ja 10. juulil 2002 ning mille käigus andsid need ettevõtjad üldise hinnangu vaidlusaluse kartelli toimimisele ja vajalikele kohandustele, et turuosade osas oma salajast koostööd tõhusalt jätkata. Neil koosolekutel koostati tabelid, milles toodi välja nendest kolmest ettevõtjast igäühe turuosa prognoosid või eesmärgid.

- 86 Ent esiteks puudub vaidlus selles, et hageja ei osalenud kummalgi nendest kahest koosolekust, kuigi need leidsid aset ajal, mille osas komisjon tuvastas tema rikkumises osalemise. Teiseks ei ole hagejat mainitud turuosade prognoositabelites, mille koostasid nendel koosolekutel kolm suurt autoklaasitootjat.
- 87 Kolmandaks ei võimalda eespool punktides 72-80 uuritud käsikirjalised märkmed järeldada, et hageja pidi kindlasti mõistma, et teatud konkurentsivastaste kahepoolsete kontaktidega, mis tal oli AGC/Splintexi ja Saint-Gobain'iga 2001. aasta lõpus, 2002. aastal ja 2003. aasta alguses, liitus ta üldise kartelliga, mille eesmärk oli tagada selle kartelli liikmete turuosade stabiilsus kogu EMP-s.
- 88 Tõsi, hageja ühe töötaja poolt 2001. aasta novembris ja detsembris tehtud märkmete mitu lõiku tõendavad kaudselt, et hageja teadis, et kolme autoklaasitootja vahel eksisteeris kokkuleppeid, mis ületasid Itaalia turu piire. Nii võib 19. novembri 2001. aasta märkmetest välja lugeda, et „[M.] suhtub Splintex-Soliver kokkuleppesse soosivalt, kuna neil on kokkuleppeid Saint-Gobain'i ja Pilkingtoniga [...]” ning 30. novembri 2001. aasta märkmetest, et „[M. soovib] sel koosolekul tõstatada küsimuse autoklaasi kohta kõigis maades, mitte ainult Itaalias”. Samuti nähtub 30. novembri 2001. aasta märkmetest, et hageja oli teadlik asjaolust, et M. soovis tõenäoliselt laiendada arutelu Euroopale, kuigi nendest märkmetest on näha, et hageja andis D-le juhise „rääkida ainult Itaalia turust” temaga planeeritud kohtumisel 4. detsembril 2001. Lisaks nähtub 12. detsembri 2001. aasta märkmetest, et kuigi see kohtumine leidis tõesti aset, oli D. siiski sellel teemal „väga ebatäpne” ja et seetõttu „ei tekkinud enam küsimust, et [hageja direktor S. B. peaks kohtuma Splintexi direktori M-iga]”. Samades märkmetes viitab H. veel oma „muljele, [et] D. arutas [M-iga] probleeme, mis ei olnud [hagejaga] üldse seotud”.
- 89 Samuti on tõsi, et märkmed 29. mai 2002. aasta telefonivestluse kohta viitavad „koostööle” kolme suure autoklaasitootja vahel seoses sõiduautosektori kahe kontserni nelja sõiduki mudeliga – tegemist oli General Motorsi Opel Fronteraga ning Volkswageni Audi A3, A6 ning Volkswagen Passatiga. Arvestades nende kontaktide laadi ja konteksti, milles need toimusid, võis hageja mõistlikult eeldada, et need kooskõlastused või koostöö olid konkurentsivastased. Hageja mõõnis ka vastuses vastuväiteteatisele, et lehtklaasi hinna oluline tõus, millele ta pidi vastu seisma eelkõige 2001. aasta alguses, andis talle märku salajastest kontaktidest nende kolme suure autoklaasitootja vahel.
- 90 Kuid nendest elementidest ei piisa, et tõendada, et hageja teadis või pidi kindlasti teadma, mis oli autoklaasituru stabiliseerimise üldine eesmärk, mida klubi liikmed taotlesid mitme salajase kooskõlastuse kaudu, mis puudutasid peaaegu kõiki autotootjaid. Nii ei anna viited „kooskõlastustele” või „koostööle” mingit teavet kolme suure autoklaasitootja vahelise kartelli laadi ja ulatuse kohta. Samuti ei saa viitest nelja konkreetse automudeli suhtes tehtavale koostööle, mis puudutas vaid sõiduautosektori kahte kontserni, tuletada, et hageja pidi kindlasti mõistma, milline oli kartelli üldine ulatus - milleks oli kogu turu stabiliseerimine -, sest seda viidet võis mõista kui viidet väga piiritletud konkurentsivastasele tegevusele seoses teatud tarnelepingutega, mis ei hõlmanud üldist eesmärki säilitada osalejate turuosasid.
- 91 Neil põhjustel ei võimalda ka komisjoni esitatud tõendid tõendada, et hageja teadis või pidi kindlasti teadma, milline oli vaidlusaluse kartelli peamine toimimismehhanism: esiteks autotootjatele suunatud hinnapoliitika, allahindluste ja tarnestrateegiate kooskõlastamine, teiseks korrapärased kahe- ja kolmepoolsed koosolekud klubi liikmete vahel selleks, et teostada järelevalvet turuosade üle ning eelmistel koosolekutel kokku lepitud kindlate tarnelepingute jaotamises seisneva koostöö konkreetse rakendamise üle, kolmandaks otsustati parandusmeetmete võtmine, mis seisnes hüvitistes teatud tarnelepingute eest, kui tarnelepingut ei sõlmitud ettenähtud viisil, et tagada, et üldine pakkumise olukord EMP tasemel vastaks kokkulepitud jaotusele.

- 92 Mis puudutab 2003. aastal ühe AGC/Splintexi töötaja tehtud märkmeid, siis ei muuda need seda järeldust, kuna esiteks on tegemist AGC/Splintexi ettevõtjasiseste märkmetega ja teiseks ei sisalda need igal juhul asjaolusid, mille alusel saaks tuvastada, et hageja teadis või pidi kindlasti teadma, milline oli vaidlusaluse kartelli üldine ulatus ja peamised tunnusjooned, nagu neid eespool kirjeldatakse.
- 93 Neljandaks kommenteeris leebema kohtlemise taotleja komisjonile 19. detsembril 2005 tehtud avalduses teatud märkmeid, mille oli teinud AGC/Splintexi müügidirektor B. Selles avalduses esitles leebema kohtlemise taotleja hagejat kui klubi liikme kartelli mittekuuluvat kolmandat isikut. Vastupidi sellele, mida väidab komisjon, ei esitatud seda kirjeldust seoses konkreetse tellimuse väljajagamisega, vaid seoses nende liikmete turuosade jaotusega Tootja Fiat suhtes, nagu seda kirjeldatakse klubi 30. aprilli 2002. aasta koosolekul B. tehtud märkmetes. Nii ei puudutanud see kirjeldus mitte ainult perioodi, mille osas komisjon tuvastas hageja osaluse rikkumises, vaid lisaks käsitles see ka üht tootjat, kelle osas tuvastas komisjon salajaste kontaktide olemasolu hageja ja AGC/Splintexiga käsikirjaliste märkmete alusel, mille oli teinud üks hageja töötaja 2001. aasta novembris ja detsembris, ehk mitu kuud enne 30. aprilli 2002. aasta koosolekut.
- 94 Leebema kohtlemise taotleja märkis oma avalduse samas lõigus ka, et kui tellimuse sai mõne klubi liikme konkurent, ja leebema kohtlemise taotleja viitas seejuures hagejale, ei määratud selle tarnelepingu sõlmimise tõttu hüvitist. Toimikus olev see tõend kaldub seega näitama, et ajal, mille osas komisjon tuvastas küll hageja osaluse vaidlustatud otsuse esemeks olevas ühes ja vältavas rikkumises, ei toonud autotootja poolt tarnelepingu sõlmimine hagejaga kaasa klubiliikmete vahelist hüvitismetmete rakendamist. Ent nagu meenutatud muu hulgas eespool punktides 21 ja 55, oli sellel mehhanismil oluline koht vaidlusaluse kartelli toimimise seisukohast, kuna see aitas kaasa kartelliosalistest ettevõtjate turuosade üldise stabiilsuse säilitamise eesmärgi saavutamisele, hoolimata juhtudest, mil klubis varem otsustatud tarnelepingute jaotus ei realiseerunud.
- 95 Viieandaks ei saa nõustuda ka komisjoni argumendiga, et viited hagejale märkmetes, mis tehti 2000. aasta 27. oktoobril ja 9. novembril toimunud koosolekute kohta, kinnitavad mitte ainult seda, et kolm suurt autoklaasitootjat olid ette näinud hagejale rolli kartelli tervikplaanis, vaid ka seda, et hageja oli või pidi kindlasti olema teadlik sellest plaanist.
- 96 Selles küsimuses tuleb märkida, et kaks koosolekut, millele komisjon viitab, toimusid enam kui aasta enne kuupäeva, millest alates tuvastas komisjon hageja vaidlusaluses rikkumises osalemise alguse. Lisaks vaidles hageja vastu nendes aruteludes osalemise või selle, et mõni osalenu oleks teda nende sisust teavitanud. Mis puudutab 9. novembri 2000. aasta koosolekut, siis tunnistas komisjon ka ise vaidlustatud otsuse põhjenduses 294, et puuduvad tõendid, et sel koosolekul tehtud märkmed, milles viidati hagejale, koostati hageja poolt ja edastati ühe osaleja poolt tema nimel.
- 97 Üldkohus asub seetõttu seisukohale, et need viited hagejale, mis sisalduvad märkmetes, mis olid tehtud väga palju aega varem tema osaluse väidetavale algusele rikkumises ja koosolekutel, mille osas ei ole tõendatud, et ta nendel osales, ei võimalda tuvastada, et ta teadis või pidi kindlasti teadma, milline oli kogu vaidlusaluse keelatud kokkuleppe üldine ulatus ja peamised tunnusjooned, mis on kokkuvõtvalt välja toodud eespool punktis 55.
- 98 Kuuendaks, mis puudutab komisjoni poolt kohtuistungil tehtud viiteid erinevatele väljavõtetele leebema kohtlemise taotleja avaldustest, siis tuleb märkida, et need seda järeldust ei muuda. Nimelt esiteks ei sisalda vaidlustatud otsus mingit konkreetset põhjendust, milles selgitatakse, kuidas need väljavõtted – lugedes neid koos või ilma käsikirjaliste märkmetega, mida analüüsiti eespool punktides 72-80 ja 87-92 – tõendavad, et hageja oli või pidi kindlasti olema teadlik kogu kartelli üldisest ulatusest ja peamistest tunnusjoontest, ja et kontaktid, mis tal olid konkurentidega 2001. aasta lõpust kuni 2003. aasta märtsini, olid seotud selle rakendamisega. Teiseks ja igal juhul ei võimalda need väljavõtted sellisele järeldusele jõuda.

- 99 Lõpuks ja seitsmendaks ei ole käesolevas asjas määrava tähtsusega erinevus käesoleva asja konteksti ja eespool punktis 53 viidatud kohtuotsuse Sigma Technologie vs. komisjon aluseks olnud kohtuasja konteksti vahel, nagu toonitab komisjon.
- 100 Tõsi, vastupidi käesolevale asjale iseloomustas komisjoni sõnul kohtuasja Sigma Technologie vs. komisjon, mis puudutas kooskõlastatud tegevust eelisoleeritud torude sektoris, kahetasandiline kartelli struktuur, st siseriiklik ja Euroopa tasand. Seda arvestades järeltas Üldkohus, et komisjon ei ole tõendanud, et Sigma Technologie, osaledes kokkuleppes Itaalia turu kohta, oli teadlik teiste ettevõtjate konkurentsivastastest tegevusest Euroopa tasandil, või et ta võis seda mõistlikult eeldada (eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Sigma Technologie vs. komisjon, punkt 44).
- 101 Puudub aga põhjus, mis õigustaks seda, et eespool punktis 53 viidatud kohtuotsuses Sigma Technologie vs. komisjon rakendatud põhimõtet - mille kohaselt ei saa pidada ettevõtjat kogu kartellis osalenuks üksnes sel põhjusel, et kokkuleppel, milles ta osales, ja kogu kartellil on samad eesmärgid - saab kohaldada ainult niisuguste kartellide puhul, kus kokkulepped on sõlmitud erinevatel geograafilistel tasanditel (vt selle kohta eespool punktis 65 viidatud kohtuotsus Buchmann vs. komisjon, punktid 118-122; vt ka analoogia alusel eespool punktis 63 viidatud kohtuotsus Quinn Barlo jt vs. komisjon, punktid 142-151). Ainus määrav kriteerium, mida tuleb uurida ettevõtja poolt kogu kartellis osalemise kindlakstegemiseks, on nimelt see, kas ettevõtja ühes või teises kokkuleppes või kooskõlastatud tegevuses osaledes teadis või pidi teadma, et seda tehes liitub ta kogu kartelliga, väljendades nii oma liitumist selle kartelliga.
- 102 Kuid eespool punktides 84-98 esitatud põhjenduskäigust tuleneb, et komisjon ei ole seda käesolevas asjas tõendanud. Selles suhtes puudub tähtsus sellel, et vaidlusalune kartell toimis ainult EMP tasandil.
- 103 Veel tuleb lisada sellel teemal, et komisjon ei ole tõendanud oma kinnitust, et erinevalt kartellist Itaalia turul kohtuasjas, milles tehti eespool punktis 53 viidatud kohtuotsus Sigma Technologie vs. komisjon, on vähetõenäoline, et hageja konkurentsivastased kahepoolsed läbirääkimised tema kahe konkurendiga võisid midagi tähendada, kui need ei olnud osa suuremast tervikplaanist. Vastupidi, nagu juba märgitud eespool punktis 90, on mõeldav, et kooskõlastatud tegutsemise kohta tehti otsuseid konkreetsete projektide suhtes, st need käsitlesid teatud kindlate tarnelepingute jaotamist, ilma et selle tegevusega kaasnev üldine eesmärk EMP autoklaasi turul oleks olnud kartelliosaliste turuosade stabiliseerimine.
- 104 Komisjoni esitatud tõendid ei ole seega käsitletavad kaudsete tõendite kogumina, millest piisaks, et järeltas, et hageja osales vaidlustatud otsuse esemeks olevas ühes ja vältavas rikkumises, milles osalesid kolm suurt autoklaasi tootjat.
- 105 Seda arvestades tuleb ka tagasi lükata komisjoni argument, et hageja ei distantseerunud avalikult klubi liikmete koosolekute sisust, et vabaneda vastutusest, mis on väidetavalt seotud tema osalusega viimaste toime pandud ühes ja vältavas rikkumises. Nimelt oleks see seisukoht asjassepuutuv vaid juhul, kui komisjon oleks täitnud oma tõendamiskohustust, mida ta käesolevas asjas aga ei teinud (vt selle kohta Euroopa Kohtu 6. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-2/01 P ja C-3/01 P: BAI ja komisjon vs. Bayer, EKL 2004, lk I-23, punktid 62 ja 63).
- 106 Sellest tulenevalt tuleb esimese väitega nõustuda.

Esimese väite raames tuvastatud õigusvastasuse tagajärjed tühistamise seisukohast

- 107 Võttes arvesse eespool punktides 68-81 tuvastatud, mille kohaselt hageja osales teatud konkurentsivastastes kahepoolsetes aruteludes AGC/Splintexi ja Saint-Gobain'iga 2001. aasta novembrist kuni 2003. aasta märtsini, tuleb lahendada ka küsimus, millised on esimese väite analüüsi raames tuvastatud õigusvastasuse tagajärjed tühistamise seisukohast.

- 108 ETL artikli 264 esimest lõiku tuleb tõlgendada nii, et tühistamishagiga vaidlustatud õigusakt tühistatakse ainult ulatuses, milles hagi on põhjendatud (eespool punktis 63 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Verhuizingen Coppens, punkt 36). Seetõttu ei saa Üldkohus automaatselt tühistada vaidlustatud akti tervikuna ainult asjaolu tõttu, et ta leiab, et hageja tühistamishagi põhjenduses esitatud üks väide on põhjendatud. Nimelt ei ole terviklik tühistamine võimalik, kui on ilmselge, et kõnealune väide, mis puudutab ainult vaidlustatud akti konkreetset osa, võib viia üksnes akti osalise tühistamiseni (vt eespool punktis 63 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Verhuizingen Coppens, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 109 Seevastu siis – kui ettevõtja on osalenud otse ühes või mitmes konkurentsivastases tegevuses, mis moodustab ühe ja vältava rikkumise, kuid ei ole tõendatud, et ta nõustus oma käitumisega panustama kõigi teiste kartellis osalejate ühistesse eesmärkidesse ja et ta oli teadlik kogu muust kavandatavast õigusvastasest tegevusest või nimetatud osalejate poolt sellise tegevuse elluviimisest samadel eesmärkidel, või et ta võis seda mõistlikult eeldada ja oli valmis seda riski võtma – võib komisjon võtta selle ettevõtja vastutusele üksnes selle tegevuse eest, milles ta otse osales ja üksnes niisuguse kavandatava tegevuse või teiste osalejate poolt sellise tegevuse elluviimise eest samadel eesmärkidel, mida ta järgis ja mille osas on tõendatud, et ta oli sellest teadlik või võis seda mõistlikult eeldada ja oli valmis seda riski võtma (vt eespool punktis 63 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Verhuizingen Coppens, punkt 44). See ei saa viia nimetatud ettevõtja vabastamiseni vastutusest selle tegevuse eest, milles ta kindlasti osales või mille eest võib teda pidada tegelikult vastutavaks (eespool punktis 63 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Verhuizingen Coppens, punkt 45).
- 110 Sellegipoolest võib komisjoni niisuguse otsuse, milles kvalifitseeritakse kogu kartell ühe ja vältava rikkumisena, jagada niimoodi osadeks üksnes siis, kui esiteks oli nimetatud ettevõtjal haldusmenetluse ajal võimalus aru saada, et teda süüdistatakse mitte ainult osalemises nimetatud rikkumises, vaid selle rikkumise moodustavates teatud tegudes, ja seega oli tal võimalus ennast selle vastu kaitsta, ning kui teiseks on nimetatud otsus selles osas piisavalt selge (vt selle kohta eespool punktis 63 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Verhuizingen Coppens, punkt 46).
- 111 Käesolevas asjas väidab komisjon vasturepliigis, et tõendid, mis koguti kahepoolsete kontaktide kohta hageja ning AGC/Splintexi ja Saint-Gobain'i vahel, näitavad liidu konkurentsioigusega keelatud kooskõlastatud tegevuse olemasolu.
- 112 Sõltumata selle kinnituse võimalikust põhjendatusest tuleb märkida, et vaidlustatud otsus ei kvalifitseeri hageja osalust kahepoolsetes kontaktides, mis tal olid AGC/Splintexi ja Saint-Gobain'iga 2001. aasta lõpust kuni 2003. aasta märtsini, iseseisvalt EÜ artikli 81 rikkumiseks. Komisjon asus ka vaidlustatud otsuse põhjenduses 498 seisukohale, et „kunstlik oleks [olnud] jagada vaid ühte eesmärki taotlevat [asjassepuutuvate ettevõtjate toime pandud] ühte vältavat käitumist mitmeks erinevaks rikkumiseks, kui tegemist [oli] vastupidi ühe rikkumisega, mis nii kokkulepete kui ka kooskõlastatud tegevuse kaudu järjest enam konkretiseerus” (vt analoogia alusel Euroopa Kohtu 4. juuli 2013. aasta otsus kohtuasjas C-287/11 P: komisjon *vs.* Aalberts Industries jt, punkt 65).
- 113 Kuid vastavalt eespool punktis 110 meenutatud põhimõtetele ei saa liidu kohus sellises olukorras ise niisugust kvalifikatsiooni anda, sest ta sekkuks komisjonile EÜ artikliga 85 antud liidu konkurentsioiguse rikkumiste menetlemise ja nende eest karistuste määramise pädevuse teostamisse.
- 114 Neid asjaolusid arvestades tuleb otsustada, ilma et tuleks uurida hagi muid väiteid, et vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt d ja artikli 2 punkt d, mida on muudetud parandusotsusega K(2009) 863 (lõplik), tuleb tühistada osas, milles tuvastati esiteks, et hageja osales 19. novembrist 2001 kuni 11. märtsini 2003 õigusvastases kartellis autoklaasi turul EMP-s ja teiseks määrati talle selle eest trahv summas 4 396 000 eurot.

Kohtukulud

- 115 Üldkohtu kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 116 Kuna hageja on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista komisjonilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (teine koda)

otsustab:

- 1. Tühistada komisjoni 12. novembri 2008. aasta otsuse K(2008) 6815 (lõplik) EÜ [...] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (COMP/39.125 – autoklaas), muudetud komisjoni 11. veebruari 2009. aasta otsusega K(2009) 863 (lõplik), artikli 1 punkt d ja artikli 2 punkt d osas, milles tuvastati esiteks, et Soliver NV osales 19. novembrist 2001 kuni 11. märtsini 2003 õigusvastases kartellis autoklaasi turul Euroopa Majanduspiirkonnas (EMP) ja teiseks määrati talle selle eest trahv summas 4 396 000 eurot.**
- 2. Mõista kohtukulud välja Euroopa Komisjonilt.**

Forwood

Dehousse

Schwarcz

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 10. oktoobril 2014 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidlustatud otsus	3
Menetlus ja poolte nõuded	5
Õiguslik käsitus	6
Poolte argumendid	6
Üldkohtu hinnang	8
Hageja argumentatsiooni põhjendatus	8
– Esialgsed tähelepanekud ja põhimõtete meenutamine	8
– Hageja ja osade tema konkurentide vaheliste kontaktide konkurentsivastatus	11
– Hageja osalus klubi liikmete vahelises üldises kartellis autoklaasi turul	13
Esimese väite raames tuvastatud õigusvastasuse tagajärjed tühistamise seisukohast	16
Kohtukulud	18